

Jordbruksutskottets betänkande

1987/88:8

om försurningen m.m.



JoU
1987/88:8

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas – helt eller delvis – en under allmänna motionstiden 1986 väckt motion och ett flertal under allmänna motionstiden 1987 väckta motioner om försurning m.m. Bl.a. följande frågor behandlas:

- Avgasutsläpp från bilar, m.m.
- Utsläpp av svaveldioxid, koloxider, kolväten, m.m.
- Kalkning av skogsmark

Samtliga motionsyrkanden avstyrks av utskottet, med hänvisning till bl.a. den av regeringen aviserade miljöpolitiska propositionen och pågående arbete i övrigt på området.

Till betänkandet har fogats 12 reservationer och ett särskilt yttrande.

Motioner

1985/86:Jo799 av Karin Söder m.fl. (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 7), att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen av energipolitiken.

1986/87:Jo701 av tredje vice talman Bertil Fiskesjö (c), vari yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära åtgärder mot avgasföroreningar från flygplan i enlighet med vad som angetts i motionen.

1986/87:Jo703 av Karl-Gösta Svenson (m), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av att ett omfattande kalkningsförsök i skogsmark belägen i Blekinge omgående inleds.

1986/87:Jo704 av Carl Bildt m. fl. (m), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 14–19),

14. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lägre gränsvärden för kväveoxidutsläpp vid oljeförbränning i enlighet med vad som i motionen anförts,

15. att riksdagen beslutar att gränsvärdet för svavel vid oljeförbränning sätts till 0,1 gram svavel/MJ,

16. att riksdagen beslutar att gränsvärdet för svavel vid kolförbränning sätts till 0,05 gram/MJ,

17. att riksdagen beslutar att gränsvärdet för kväveoxid vid kolförbränning sätts till 0,1 gram/MJ,

18. att riksdagen beslutar att gränsvärdet för kväveoxid vid förbränning av torv och biobränslen sätts till 0,1 gram/MJ vid större förbränningsanläggningar,

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skärpning av normerna för utsläpp från dieselfordon.

1986/87:Jo707 av Olof Johansson m. fl. (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 5, 7 och 8),

5. att riksdagen beslutar att målsättningen är att begränsa de försurande utsläppen med 80 % av nuvarande svavelutsläpp och med 75 % av kväveutsläppen, samt att minska de marknära ozonhalterna med 75 %.

7. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om åtgärder för att begränsa utsläppen från dieselfordon,

8. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära en utredning om möjligheten att begränsa utsläppen genom sänkning av trafikhastigheten.

1986/87:Jo708 av Leif Olsson och Kerstin Gellerman (fp), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten att minska utsläppen vid all bensinhantering.

1986/87:Jo717 av Ingvar Johnsson m. fl. (s), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till skärpning av miljölagstiftningen i vad avser utsläpp av bensinångor.

1986/87:Jo719 av Hans Rosengren (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återvinning av bensingaser som därmed eliminerar utsläppen av kolväten.

1986/87:Jo738 av Karl-Gösta Svenson och Anders G Högmark (m), vari yrkas att riksdagen begär att regeringen omgående tar initiativ till förhandling med Karlshamnsvverkets Kraftgrupp AB om en reducering av utsläppen i enlighet med vad som anförts i motionen.

1986/87:Jo744 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som mål för reduktionen av de svenska kolväteutsläppen ange en 30-procentig reduktion från 1986 till 1990 och en 50-procentig reduktion till 1995.

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag till en konkret handlingsplan för reduktion av kolväteutsläppen som syftar till att förverkliga ovan nämnda målsättningar för utsläppsreduktionen.

1986/87:Jo750 av Siw Persson och Kjell-Arne Welin (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 2), att riksdagen hos regeringen begär förslag om riktlinjer för att kraftigt minska utsläppen av luftföroreningar i landet.

1986/87:Jo760 av Jan Sandberg (m), vari yrkas med hänvisning till vad som anförts i motion 1986/87:T414,

1. att riksdagen begär att regeringen framlägger förslag om ändringar i terrängkörningslagstiftningen i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen uttalar att naturvårdsverkets A 20-förslag ej bör genomföras.

1986/87:Jo761 av Inga-Britt Johansson (s), vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till åtgärder för att återföringssystem av bensinångor installeras på bensinstationer.

1986/87:Jo783 av Rune Rydén och Olle Aulin (m), vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder för återvinning av förgasade kolväten.

1986/87:Jo800 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkande 1) att riksdagen hos regeringen begär att ett program utarbetas om krav på återföringssystem av bensinånga såväl vid fyllning av bensinstationernas cisterner som vid tankningen av fordon.

1986/87:Jo802 av Alf Svensson (c), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 1 och 6),

1. att riksdagen begär att regeringen låter utarbeta ett handlingsprogram mot försurningen i enlighet med motionen så att a) svavelutsläppen reduceras med 80-90 % fram till år 1990, b) utsläppen av kvävedioxider reduceras fram till år 1993 med hälften av 1985 års nivå, c) gränsvärdena för svavelinnehållet i tjock eldningsolja, som nu är 1 %, reduceras till 0,3 % och i tunn eldningsolja och dieslbrännolja, som nu är 0,3 %, reduceras till 0,15 %,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag till restriktivare lag om förbränning av spillolja, samt en lag om återföring av bensinångor vid försäljning av bensin.

1986/87:Jo803 av Bengt Westerberg m. fl. (fp), vari yrkas såvitt nu är i fråga (yrkandena 12-18),

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om mål för minskningen av svaveldioxid- och kvävedioxidutsläppen,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpta krav för utsläpp vid kolförbränning,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om halvering av industrins svaveldioxidutsläpp inom tio år,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkt svavelhalt i tjock eldningsolja till 0,5 %,

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sänkt svavelhalt i tunn eldningsolja till 0,1 %,

17. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gränsvärden för utsläpp vid förbränning av bibränslen i större anläggningar,

18. att riksdagen hos regeringen begär en plan för övergång till de s. k. Kalifornienkraven vad gäller avgasutsläpp från dieselfordon.

1986/87:Jo817 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om en konkret plan för en radikal minskning av industrins och kraftvärmeverkens utsläpp.

1986/87:Jo820 av Sture Thun och Torsten Karlsson (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avgaser från fritidsbåtar.

1986/87:Jo836 av Jan Sandberg m. fl. (m), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen angetts om de positiva miljöeffekterna för Stockholmsregionen som en sänkning av gränsvärdena vid förbränning av olja och kol medför.

JoU 1987/88:8

Allmän bakgrund

I samband med utskottets behandling av ett antal under allmänna motionstiden 1986 väckta motioner i frågan redogjorde utskottet för lagstiftningen, vidtagna åtgärder och pågående arbete på området (JoU 1986/87:10). Utskottet konstaterade då bl.a. detta.

Arbetet med att söka förstå och motverka luftföroreningarnas effekter har pågått sedan slutet av 1960-talet. Till en början var det främst skadorna i sjöar och vattendrag som väckte oro. Efter hand har försurningen också påverkat mark och grundvatten. Långtgående effekter i hela det biologiska systemet har registrerats.

Försurningen orsakas av utsläpp av svavel- och kväveföreningar vid eldning med fossila bränslen och från industriprocesser. Eldning med fossila bränslen är den dominerande källan till *svavelutsläppen*. Utsläppens storlek påverkas därför starkt av energianvändningen och fördelningen mellan olika energislag. De största *kväveoxidutsläppen* kommer från biltrafiken. De sura svavel- och kväveföreningarna kan transporteras långa sträckor.

Marken tillförs syra inte bara via atmosfären utan också genom naturliga biologiska processer och genom olika åtgärder inom jordbruket och skogsbruket. Bl.a. innebär uttaget av gröda och virke i vissa fall en nettotillförsel av syra till marken. Försurningen av jordbruksmark och skogsbruksmark är en följd både av det sura nedfallet och av vissa andra försurningsprocesser.

Den största delen av det sura nedfallet i Sverige härrör från utsläppen utomlands.

De första generella reglerna om begränsning av *svavelutsläppen från oljeeldning* infördes år 1968 då förbränning av eldningsolja med mer än 2,5 viktprocent svavel förbjöds i hela landet (prop. 1968:122, 3LU 64, rskr. 334). Under början av 1970-talet begränsades den högsta tillåtna svavelhalten i eldningsolja till 1 % i städer med höga svaveldioxidhalter i luften och därefter i de mest försurningskänsliga delarna av landet. År 1976 fattade riksdagen beslut om ytterligare åtgärder för att motverka de negativa effekterna av svavelutsläpp (prop. 1976/77:3, JoU 4, rskr. 24). Målet var att svavelutsläppen till år 1985 skulle minska till den nivå som gällde i början av 1950-talet. I linje härmed stiftades en ny lag (1976:1054) om svavelhaltigt bränsle med bestämmelser om begränsning av svavelutsläppen från förbränning av olja, och genom en till lagen hörande förordning (1976:1055) om svavelhaltigt bränsle (ändrad senast 1987:286) har begränsningarna successivt skärpts ytterligare. Sedan den 1 oktober 1984 gäller för hela landet ett förbud mot att förbränna *tjock eldningsolja* med en svavelhalt över 1 %, vilket motsvarar 0,24 g svavel per megajoule (g/MJ) bränsle. Svavelhalten i *tunn eldningsolja* (villaolja) och *dieselbrännolja* har begränsats till 0,2 % – såvitt avser årlig genomsnittlig svavelhalt – fr.o.m. den 1 juli 1987 (SFS 1987:286).

Utsläpp av försurande ämnen kan även begränsas med stöd av miljö-

skyddslagstiftningen, och i samband med 1976 års beslut förutsattes det att minskningen av svavelutsläppen från *industrins processer* skulle uppnås genom skärpta villkor vid prövning enligt miljöskyddslagen (1969:387).

Särskilda *riktlinjer* för begränsning av *svavelutsläppen från koleldning* beslutades av riksdagen år 1984 (prop. 1983/84:158, JoU 28, rskr. 389). Dessa riktlinjer innebär att för större anläggningar, med ett årligt totalt utsläpp överstigande 400 ton svavel, gäller ett intervall på 0,05–0,10 g/MJ bränsle som riktlinje för utsläppen. För mindre anläggningar gäller ett intervall på 0,10–0,17 g/MJ.

Vid sidan om svavelnedfallet spelar också *nedfallet av kväveföreningar* en stor roll i försurningsprocessen. Till en början vidtogs åtgärder endast i begränsad omfattning för att minska kväveoxidutsläppen från stationära och mobila källor. En betydande sådan föroreningskälla är biltrafiken. Under 1970-talet infördes krav på rening av bilarnas avgaser i Sverige. Krav beträffande utsläpp av kväveoxider infördes fr.o.m. 1976 års bilmodeller.

I december 1985 beslutade riksdagen om skärpta krav för avgasrening på personbilar (prop. 1985/86:61, JoU 11, rskr. 101). Beslutet innebar att krav som motsvarar gällande federala krav i USA införs i Sverige frivilligt fr.o.m. 1987 års bilmodeller och obligatoriskt fr.o.m. 1989 års modeller. För att stimulera till köp av personbilar som uppfyller de skärpta avgaskraven har försäljningskatten (accisen) satts ned på sådana personbilar av 1987 och 1988 års modeller (prop. 1985/86:145, SkU 41, rskr. 237).

Riksdagen har vidare antagit ett förslag om en bilavgaslag (1986:1386, prop. 1986/87:56, JoU 1986/87:7). Lagens grundläggande syfte är att förebygga att skador uppstår på människors hälsa och i miljön till följd av utsläpp i luften av avgaser och andra ämnen från bilar och andra motordrivna fordon. Genom skärpta utsläppskrav, utökat ansvar för biltillverkarna och förbättrad kontroll av bilar som satts i trafik skall lagens syfte uppnås. Lagen, som är utformad som en ramlag, ger regeringen och underställda myndigheter möjligheter att meddela preciserade och detaljerade föreskrifter.

I maj 1985 fattade riksdagen beslut om ett sammanhållet *program mot luftföroreningar och försurning* (prop. 1984/85:127, JoU 28, rskr. 275). Till grund för beslutet låg bl.a. en *aktionsplan* utarbetad av statens naturvårdsverk i samarbete med andra myndigheter inom ramen för en av regeringen i början av år 1984 tillsatt särskild aktionsgrupp. Enligt beräkningar som redovisades i aktionsplanen hade den målsättning som lades fast vid 1976 års beslut uppfyllts med bred marginal. Utsläppen av svaveldioxid hade sålunda minskat från 685 000 ton år 1975 till ca 300 000 ton år 1983.

Beslutet om försurningsprogrammet innefattar ett samlat handlingsprogram för de närmaste årens arbete med luftförorenings- och försurningsfrågorna. Beträffande åtgärder för att minska de svenska utsläppen av försurande ämnen innebär beslutet – utöver åtgärder för en bättre bilavgasrening – bl.a. att en ytterligare minskning av industrins svavelutsläpp skall eftersträvas, att möjligheterna att ytterligare minska svavelhalterna i tunga och lätta eldningsoljor skall utredas *samt att* ett konkret handlingsprogram för minskning av kväveoxidutsläppen från förbränningsanläggningar skall utarbetas och att möjligheter att stödja åtgärder för att minska utsläppen av kväveoxider skall införas.

Med dessa och övriga åtgärder som redovisas i handlingsprogrammet skulle det enligt jordbruksministern vara möjligt att uppnå minskningar i Sverige av svaveldioxidutsläppen med 65 % och av kvävedioxidutsläppen med 30 % fram till år 1995 räknat från utsläppsnivån år 1980 (prop. 1984/85:127 s. 30 resp. 33).

Hösten 1987 framlades en reviderad aktionsplan kallad Aktionsplan '87 mot luftföroreningar och försurning. Planen har utarbetats av naturvårdsverket i samarbete med de myndigheter som stod bakom den ursprungliga aktionsplanen, dvs. socialstyrelsen, lantbruksstyrelsen, skogsstyrelsen, fiskeristyrelsen, statens industriverk och statens energiverk. Dessutom har riksantikvarieämbetet och livsmedelsverket medverkat. Aktionsplanen syftar till att redovisa de insatser som gjorts, ge en bild av försurningsläge och åtgärdsbehov samt föreslå fortsatta insatser.

Utskottet

I betänkandet behandlas ett antal motioner och motionsyrkanden i skilda frågor som rör försurningen m.m.

Avgasutsläpp från bilar, m.m.

Tre motioner behandlar utsläppen från dieselfordon. I moderata samlingspartiets partimotion Jo704 konstateras att tunga dieselfordon orsakar en stor del av utsläppen av kväveoxid och kolväten och att dieselavgaserna innehåller fler cancerframkallande ämnen än avgaserna från bensinmotorer. Starka miljöskäl talar för att Sverige bör tillämpa samma normer som USA, dvs. en successiv reduktion till år 1994 med 50 % av kväveoxidutsläppen och med 90 % av partikelutsläppen. Sverige bör också verka internationellt för införande av samma krav i övriga Europa (yrkande 19). Enligt centerpartiets partimotion Jo707 framstår åtgärder mot dieselavgaserna som särskilt angelägna. För att möta de för närvarande strängaste kraven för tunga dieselfordon – de s.k. Kalifornienkraven – krävs en sänkning av utsläppen av kväveoxid med 40-50 %. Väsentligt är också att utreda kostnader och effekter vid förbättringar av dieselmotorer enligt den s.k. leanburn-tekniken (yrkande 7). Också i folkpartiets partimotion Jo803 yrkande 18 begärs en plan för övergång till de s.k. Kalifornienkraven vad gäller avgasutsläpp från dieselfordon.

Vid sin behandling av regeringens förslag om bilavgaslag och av vissa i anslutning därtill väckta motioner erinrade utskottet om att katalysatorrening för närvarande är den enda teknik som uppfyller de nya kraven på avgasrening. Utskottet delade emellertid motionärernas uppfattning att det av flera skäl är angeläget att arbetet på att utveckla effektiva och funktions-säkra avgasreningssystem fortsätter (JoU 1986/87:7 s. 8 f.). Utskottet vidhåller givetvis sin uppfattning i frågan. I sammanhanget vill utskottet erinra om att för personbilar gäller motsvarande avgaskrav som för den federala amerikanska marknaden. Vidare vill utskottet hänvisa till naturvårdsverkets rapport Lastbilar, bussar och renare luft med förslag till bl.a.

avgaskrav som överlämnades till regeringen i mars 1987. Enligt vad utskottet erfarit kommer rapporten att behandlas i samband med den av regeringen aviserade miljöpropositionen. Med det anförda får syftet med ifrågasättande motionsyrkanden anses i allt väsentligt tillgodosett. Motionerna Jo704 yrkande 19, Jo707 yrkande 7 och Jo803 yrkande 18 bör därför enligt utskottets mening inte föranleda någon särskild riksdagens åtgärd.

Det anförda innebär att utskottet även avstyrker motion Jo760 yrkande 2 med begäran om riksdagens uttalande att naturvårdsverkets s.k. A20-förslag (strängare regler för avgasrening) inte bör genomföras.

Vad beträffar yrkande 8 i centerpartiets partimotion Jo707 med begäran om utredning om möjligheten att begränsa avgasutsläppen genom sänkning av trafikastigheten har utskottet erfarit att frågan är föremål för överväganden i samband med den trafikpolitiska proposition som för närvarande bereds i regeringskansliet. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att motion Jo707 yrkande 8 lämnas utan vidare åtgärd.

Krav på åtgärder vid bensinhantering framförs i ett flertal motioner. I motion Jo708 av Leif Olsson och Kerstin Gellerman (fp) begärs tillkännagivande om nödvändigheten av att minska utsläppen vid all bensinhantering, och enligt motion Jo717 av Ingvar Johansson m. fl. (s) bör miljölagstiftningen skärpas beträffande utsläppen av bensinångor. Frågan om återvinning av bensingaser behandlas i motionerna Jo719 av Hans Rosengren (s), Jo761 av Inga-Britt Johansson (s), Jo783 av Rune Rydén och Olle Aulin (m) samt i partimotionerna Jo800 yrkande 1 (vpk) och Jo802 yrkande 6 delvis (c).

Två motioner om återvinning av bensinångor var aktuella i samband med utskottets behandling av den ovan nämnda bilavgaslagen. Utskottet delade motionärernas syn på problemet men hänvisade till den kartläggning av problemen kring bensinhanteringen som naturvårdsverket hade tagit initiativet till (JoU 1986/87:7 s. 20). Utredningen görs i samarbete med branschen. Enligt vad utskottet erfarit kan beslut i ärendet väntas under våren 1988. I likhet med motionärerna i nu aktuella motioner är utskottet väl medvetet om de problem för hälsa och miljö som bensinhanteringen orsakar och delar motionärernas oro på den här punkten. Eftersom frågan fortfarande är under behandling av ansvarig myndighet bör emellertid motionerna enligt utskottets mening inte för närvarande påkalla någon riksdagens åtgärd. Motionerna Jo708, Jo717, Jo719, Jo761, Jo783, Jo800 yrkande 1 och Jo802 yrkande 6 delvis avstyrks således.

Problemen med avgasföroreningar från flygplan tas upp i motion Jo701 av tredje vice talman Bertil Fiskesjö (c). En kartläggning bör göras av utsläppens sammansättning, totala omfång och effekter på människor och miljö. Lika viktigt är enligt motionären att forskare och konstruktörer redan nu engageras för att ta fram tekniska lösningar på avgasproblemen.

Liknande motioner behandlades förra året av utskottet som avstyrkte motionerna och hänvisade till en inom naturvårdsverket påbörjad utredning i frågan (JoU 1986/87:7 s. 20 f.). I sin rapport Aktionsplan '87 mot luftföroreningar och försurning konstaterar verket att kväveoxidutsläppen från flyget kommer att öka i betydelse och att det i dag inte är möjligt att påverka dessa utsläpp genom någon typ av avgasrening. Man konstaterar

också att krav på motorerna måste tas fram i internationellt samarbete och att kraven kan slå igenom först på lång sikt. Flygtrafikens omfattning är därför enligt verket den huvudsakliga möjligheten till påverkan på kväveoxidutsläppen fram till början av 2000-talet. Utskottet har erfarit att utvecklingsarbete med mer miljövänliga flygplansmotorer pågår inom främst den amerikanska flygindustrin. Nyligen uttalade de nordiska miljöministrarna att flygbolagen borde påskynda anskaffandet av tystare flygplan, vilket är av betydelse också när det gäller avgasproblematiken. Med hänsyn till det nu anförda anser utskottet att motion Jo701 inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Enligt motion Jo820 av Sture Thun och Torsten Karlsson (s) bör naturvårdsverket ges i uppdrag att utreda vilken betydelse avgaserna från fritidsbåtar har för våra sjöar. När det gäller möjligheterna att komma till rätta med de problem som orsakas av olika typer av avgaser har – enligt vad utskottet erfarit – naturvårdsverket valt att prioritera arbetet med de problem som förorsakas av bilavgaser. Utskottet har inte funnit skäl att ifrågasätta verkets bedömning på den här punkten och avstyrker således motion Jo820.

Jan Sandberg (m) begär i motion Jo760 yrkande 1 ändring i terrängkörningslagen (1975:1313) på så sätt att bl. a. s. k. trial- och tillförlitlighetsåkning underlättas. Lagen, som ursprungligen syftade till att skydda fjällnaturen, har enligt motionären kommit att utgöra ett hinder för motorsporten.

Utskottet erinrar om att syftet med terrängkörningslagstiftningen är att skydda naturen från de olägenheter som en oreglerad terrängkörning medför. Utskottet vill i sammanhanget också erinra om de möjligheter till dispens från förbudet som lagstiftningen medger och är inte berett att tillstyrka någon ändring av terrängkörningslagen i den riktning som föreslås i motion Jo760 yrkande 1. Motionen avstyrks således i denna del.

Utsläpp av svaveldioxid, koloxider, kolväten, m.m.

I centerpartiets partimotion 1985/86:Jo799 yrkande 7 framförs synpunkter på inriktningen av energipolitiken. Fossila bränslen måste ersättas med förnybar och miljövänlig energi, vilket innebär avvisande av regeringens kolprogram och begränsning av svavelutsläppen från oljeanvändningen. Varje koleldad anläggning skall förses med rökgasavsvavling och skall utnyttja bästa möjliga teknik. En maximal utsläppsnorm för svavel om 0,05 g/MJ bör lagfästas. Naturvårdsverket bör ompröva gamla tillstånd för industrins utsläpp och ekonomiska styrmedel som svavelavgifter bör användas för att stimulera anpassning till bästa möjliga reningsteknik. Riktlinjer för en kraftig minskning av utsläppen av luftföroreningar efterlyses i centerpartiets partimotion Jo707 yrkande 5 och i motion Jo750 yrkande 2 av Siw Persson och Kjell-Arne Welin (fp). I sin partimotion Jo803 begär folkpartiet att målsättningen att minska de inhemska utsläppen av svaveldioxid med minst två tredjedelar och av kväveoxider med hälften sett över perioden 1980 – 1995 bör slås fast. Minskningen av utsläppen måste fortsätta också efter 1995 (yrkande 12). Enligt partimotion Jo817 (vpk) bör regeringen presentera en konkret plan för en radikal minskning av industrins och kraftvärmeverkens utsläpp.

Utskottet vill hänvisa till sina uttalanden i samband med en tidigare behandling av motioner av i stort sett samma innebörd som de nu aktuella. Hösten 1986 framhöll utskottet att de riktlinjer för utsläppsbegränsningarna och den inriktning av det fortsatta arbetet härvidlag som 1985 års beslut om försurningsprogrammet innehåller får anses ge uttryck för vad som med rimliga ekonomiska hänsynstaganden kan anses vara realistiskt att genomföra under den tid programmet avser, dvs. under de närmaste åren (JoU 1986/87:10 s. 5 f.). Det bör understrykas att regeringens handlingsprogram mot luftföroreningar och försurning gäller t.o.m. den 30 juni 1988. Ett nytt program är under utarbetande och kommer att behandlas i miljöpropositionen. Liksom vid sin behandling av liknande motioner året innan fann utskottet inte anledning att beträffande programmets allmänna inriktning använda andra formuleringar än de som anfördes i propositionen (prop. 1984/85:127). Utskottet är heller inte berett att i förevarande sammanhang tillmötesgå motionernas allmänt hållna krav med inriktning närmast på energipolitiken, som för övrigt kommer att behandlas i en till våren 1988 aviserad proposition. Utskottet avstyrker således motionerna Jo707 yrkande 5, Jo750, Jo803 och Jo817 i här aktuella delar.

Med hänvisning till vad utskottet anført ovan avstyrker utskottet även motion 1985/86:Jo799 yrkande 7 såvitt avser inriktningen av energipolitiken.

Förslaget i samma yrkande om avgifter på svavelutsläpp avstyrks med hänvisning till utskottets tidigare vid flera tillfällen och senast förra året (JoU 1986/87:10 s. 6) uttalade inställning i frågan. Enligt utskottets mening bör en fortsatt reduktion av svavelutsläppen i första hand styras av kommande utredningsresultat och krav från naturvårdsverkets sida vid koncessionsprövningar enligt miljöskyddslagstiftningen.

Några motionsyrkanden berör kväveoxider och ställer krav på lägre gränsvärden vid olika typer av förbränning. Utskottet vill erinra om att förslag till åtgärder beträffande samtliga typer av kväveutsläpp har framlagts i naturvårdsverkets rapport Aktionsplan '87. Förslagen bereds – enligt vad utskottet erfarit – för närvarande i regeringskansliet för att behandlas i den av regeringen aviserade miljöpropositionen. Med hänvisning till att överväganden sålunda pågår och i avvaktan på resultatet av dessa överväganden finner utskottet att de motionsyrkanden som avser minskning av utsläppen av kväveoxider inte för närvarande bör föranleda någon riksdagens åtgärd. På den grunden avstyrker utskottet motion Jo704 yrkandena 14 och 17.

Utsläppen av kolväte behandlas särskilt i Aktionsplan '87 (s. 83 f.). Naturvårdsverket räknar sammanlagt med att kolväteutsläppen kan minskas med ca 150 000 ton, dvs. med ungefär 30 %, från 1985 till 1995. Huvuddelen av minskningen, drygt 100 000 ton, faller på vägtrafiken till följd av de skärpta avgaskraven på personbilar. År 2010 väntas kolväteutsläppen från vägtrafiken ha minskat med ytterligare drygt 60 000 ton. Det betyder att de totala kolväteutsläppen i det närmaste skulle halveras räknat från 1985 till 2010. I aktionsplanen föreslås att verket får i uppdrag att under den närmaste treårsperioden ta fram ett underlag för en svensk kolvätestrategi. Med hänsyn till det anförda föreslår utskottet att motion Jo744 (vpk) – vari yrkas

bl.a. en konkret handlingsplan för reduktion av kolväteutsläppen – lämnas utan vidare åtgärd.

JoU 1987/88:8

Krav på lägre gränsvärden för svavel vid förbränning, minskade svavelutsläpp och sänkta svavelhalter i eldningsolja framförs i ett antal motionsyrkanden. Beträffande de krav på skärpta regler för svavel vid oljeförbränning som framförs i motionerna Jo704 yrkande 15 och Jo803 yrkandena 15 och 16 vill utskottet erinra om det tillkännagivande som riksdagen under riksmötet 1984/85 gav till regeringen (JoU 1984/85:28 s. 18 och 35). Med anledning härav uppdrog regeringen åt statens energiverk att utreda förutsättningarna för en minskning av svavelhalten i raffinerade oljeprodukter. I sin ovan nämnda Aktionsplan '87 framlägger naturvårdsverket förslag till åtgärder för minskning av svaveldioxidutsläppen inom olika sektorer. Såväl energiverkets utredning som naturvårdsverkets rapport bereds i regeringskansliet i syfte att så långt möjligt åstadkomma en minskning av svaveldioxidutsläppen. I anslutning till de motioner som behandlar svavelhalten i eldningsolja vill utskottet erinra om att gränsvärdet för tunn eldningsolja för närvarande är 0,2 % – såvitt avser årlig genomsnittlig svavelhalt – och att arbete pågår med inriktning mot en begränsning av svavelhalten i tjock eldningsolja till 0,3 %. Till yrkandet i motion Jo803 om ett gränsvärde på 0,1 % svavel i tunn eldningsolja (yrkande 16) vill utskottet göra den kommentaren att minskningen jämfört med nuvarande värde visserligen kan te sig marginell men skulle komma att ske till mycket höga kostnader. Samma förhållande gäller dieselbrännolja.

Utskottet vill vidare erinra om att enligt det s.k. kolprogrammet gränsvärdet för svavelutsläpp från mindre anläggningar skall vara nära 0,10-0,17 g/MJ och i dag är 0,10-0,05 g/MJ. 0,05 g/MJ gäller för Värtaverket och utskottet har erfarit att utvecklingen går åt detta håll även för mindre anläggningar.

Med hänvisning till pågående arbete i regeringskansliet och till vad utskottet även i övrigt anfört finner utskottet att de aktuella motionsyrkandena inte för närvarande bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Detta gäller motionerna Jo704 yrkandena 15 och 16 och Jo803 yrkandena 13, 14, 15 och 16.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet även motion Jo802 yrkande 1 av Alf Svensson (c) vari yrkas ett handlingsprogram mot försurningen, innefattande begränsningar av svavel- och kväveutsläppen och av svavelhalten i vissa eldningsoljor.

I motion Jo704 framhålls de olägenheter i försurningshänseende som förbränningen av torv och biobränslen medför. Samma utsläppskrav som vid kolförbränning bör därför gälla vid större anläggningar och gränsvärdet för kväveoxidutsläppen sätts till 0,1 g/MJ (yrkande 18). Förbränningen av biobränslen behandlas också i motion Jo803 där folkpartiet i yrkande 17 framför krav på fastställande av låga gränsvärden för utsläpp i större anläggningar.

Eldning med vissa slag av torv kan medföra förhållandevis höga svavelutsläpp som emellertid – enligt vad utskottet erfarit – utan större kostnader kan minskas till 0,1 g/MJ. Kvävedioxidhalten motsvarar ungefär den för kol. Som

utskottet ovan anfört kommer naturvårdsverkets förslag till åtgärder såväl beträffande kväveoxider som svavel att behandlas i miljöpropositionen. För biobränslen gäller i dag gränsvärdet 0,2 g/MJ, och för stoftutsläpp har naturvårdsverket nyligen utfärdat riktlinjer. Med hänvisning härtill och till pågående arbete på området avstyrker utskottet motionerna Jo704 yrkande 18 och Jo803 yrkande 17 i den mån de ej tillgodosetts genom vad utskottet sålunda anfört.

De marknära ozonhalterna bör enligt centerpartiet begränsas med 75 % (motion Jo707 yrkande 5 delvis). I det sammanhanget vill utskottet påpeka att ozonhalterna är beroende av kväve- och kolväteutsläppens sammansättning såväl i Sverige som utomlands och hänvisar i övrigt till vad utskottet ovan uttalat beträffande dessa utsläpp. Med hänvisning till pågående arbete på området avstyrker utskottet motion Jo707 yrkande 5 delvis i den mån den ej tillgodosetts genom vad utskottet anfört ovan.

I motion Jo802 yrkande 6 delvis av Alf Svensson (c) begärs förslag till en mer restriktiv lag om förbränning av spilloljor. Enligt vad utskottet erfarit har naturvårdsverket till regeringen överlämnat en skrivelse jämte utredning med förslag om ekonomiska styrmedel för att förbättra hanteringen av spillolja i syfte att minska utsläppen vid förbränning. Regeringen beslutade i september i år att frågan skall ingå i det uppdrag att utreda frågor inom avfalls- och återvinningsområdet som regeringen i juni 1987 gav åt verket och som skall redovisas senast den 1 juni 1988. Med hänsyn härtill bör enligt utskottets mening motion Jo802 yrkande 6 i återstående del inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Karl-Gösta Svenson och Anders G Högmark (m) begär i motion Jo738 regeringens initiativ till förhandlingar med Karlshamnsverkets Kraftgrupp AB om *reducering* av utsläppen av svavel och kvävedioxid. Utskottet har inhämtat att naturvårdsverket utreder frågan om vilka miljökrav som skall ställas på bl.a. Karlshamnsverket och att en eventuell koncessionsprövning kommer att övervägas. Med det sålunda anförda anser utskottet syftet med motionen i allt väsentligt tillgodosett och avstyrker på den grunden motion Jo738.

I motion Jo836 av Jan Sandberg m.fl. (m) begärs tillkännagivande om effekten i Stockholmsregionen av en sänkning av gränsvärderna vid förbränning av kol och olja. Utskottet delar motionärernas synpunkter så till vida att miljöproblemen i storstadsregionerna kräver särskild uppmärksamhet, inte minst mot bakgrund av den miljöbelastning som den ökande fordonstrafiken innebär. När det gäller motionens yrkanden om sänkning av gränsvärderna vid förbränning av kol och olja hänvisar utskottet till den föregående redovisningen av vidtagna och planerade åtgärder på området. Åtgärder mot biltrafikens miljöproblem kommer enligt uttalanden från regeringen i olika sammanhang att vara en av trafikpolitikens huvuduppgifter. Utskottet utgår från att riksdagen kommer att föreläggas förslag i angivet hänseende och föreslår att motionen för närvarande inte föranleder någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Enligt motion Jo703 av Karl-Gösta Svenson (m) är kalkning av skogsmark ett av flera sätt att motverka försurningen. Motionären anser det därför väsentligt att effektiva spridningsmetoder utarbetas och att fullskalig försöksverksamhet snarast påbörjas.

I sin rapport Aktionsplan '87 konstaterar naturvårdsverket att en av förutsättningarna för den försöksverksamhet med olika åtgärder för att motverka försurningens effekter på skog och mark som inleddes år 1983 var att verksamheten måste bedrivas under lång tid, bl.a. på grund av långsamheten i de aktuella kemiska och biologiska processerna. De resultat som hittills föreligger har föranlett naturvårdsverket att föreslå bl.a. uppföljning av etablerade kalkningsförsök fram till år 1991 och försök med praktisk skogsmarkskalkning i begränsad omfattning i södra Sverige till samma tidpunkt. Aktionsplanen som framlades för regeringen hösten 1987 är föremål för överväganden inom regeringskansliet. Med hänvisning till det sålunda anförda föreslår utskottet att motion Jo703 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *avgasföreningar från dieselfordon m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo704 yrkande 19, 1986/87:Jo707 yrkande 7, 1986/87:Jo760 yrkande 2 och 1986/87:Jo803 yrkande 18,
2. beträffande *utredning om möjligheten att begränsa utsläppen genom sänkning av trafikhastigheten*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo707 yrkande 8,
3. beträffande *åtgärder vid bensinhantering*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo708, 1986/87:Jo717, 1986/87:Jo719, 1986/87:Jo761, 1986/87:Jo783, 1986/87:Jo800 yrkande 1 och 1986/87:Jo802 yrkande 6 delvis,
4. beträffande *avgasföreningar från flygplan*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo701,
5. beträffande *avgasföreningar från fritidsbåtar*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo820,
6. beträffande *ändring av terrängkörningslagen (1975:1313)*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo760 yrkande 1,
7. beträffande *inriktningen av energipolitiken m.m.*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Jo799 yrkande 7,
8. beträffande *handlingsprogram mot försurningen m.m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo802 yrkande 1,
9. beträffande *målsättning för minskning av utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider, m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo707 yrkande 5 i motsvarande del, 1986/87:Jo750 yrkande 2, 1986/87:Jo803 yrkande 12 och 1986/87:Jo817,

10. beträffande *gränsvärden för utsläpp av kväveoxider m.m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo704 yrkandena 14 och 17,
11. beträffande *reduktion av kolväteutsläppen*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo744,
12. beträffande *gränsvärden för utsläpp av svaveldioxid m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo704 yrkandena 15 och 16
och 1986/87:Jo803 yrkandena 13–16,
13. beträffande *förbränningen av torv och biobränslen*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Jo704 yrkande 18 och 1986/
87:Jo803 yrkande 17,
14. beträffande *de marknära ozonhalterna*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo707 yrkande 5 i återstående del,
15. beträffande *förbränning av spilloljor*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo802 yrkande 6 i återstående del,
16. beträffande *förhandlingar med Karlshamnsverkets Kraftgrupp AB*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo738,
17. beträffande *en bättre miljö i Stockholmsområdet*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo836,
18. beträffande *kalkning av skogsmark*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Jo703.

Stockholm den 24 november 1987

På jordbruksutskottets vägnar

Karl Erik Olsson

Närvarande: Karl Erik Olsson (c), Håkan Strömberg (s), Sven Eric Lorentzon (m), Ove Karlsson (s), Lars Ernestam (fp), Martin Segerstedt (s), Jan Fransson (s), Margareta Winberg (s), Åke Selberg (s), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk), Kaj Larsson (s), Anders Castberger (fp), Mona Saint Cyr (m) och Lars Hjertén (m).

Reservationer

1. Avgasföreningar från dieselfordon m.m. (mom. 1)

Karl Erik Olsson (c), Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c), Anders Castberger (fp), Mona Saint Cyr (m) och Lars Hjertén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Vid sin" och på s. 7 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Vid sin behandling av regeringens förslag om bilavgaslag och av vissa i anslutning därtill väckta motioner erinrade utskottet om att katalysatorrening för närvarande är den enda teknik som uppfyller de nya kraven på avgasrening. Utskottet delade emellertid motionärernas uppfattning att det av flera skäl är angeläget att arbetet på att utveckla effektiva och funktions-säkra avgasreningssystem fortsätter (JoU 1986/87:7 s. 8 f.). Som särskilt

angelägna framstår i dag åtgärder för att komma till rätta med de problem som avgasutsläppen från tunga dieselfordon utgör. De för närvarande strängaste kraven för dessa fordon är de s.k. Kalifornienkraven vilka innebär en sänkning med 40–50 % av utsläppen av kväveoxider jämfört med dagens svenska krav. Regeringen bör därför snarast redovisa en plan för övergången till dessa utsläppsnormer. Med det sålunda anförda ställer sig utskottet bakom motionerna Jo704 yrkande 19, Jo707 yrkande 7 och Jo803 yrkande 18.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande avgasföreningar från dieselfordon m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo704 yrkande 19, 1986/87:Jo707 yrkande 7 och 1986/87:Jo803 yrkande 18 och med avslag på motion 1986/87:Jo760 yrkande 2 hos regeringen begär förslag till åtgärder för att minska utsläppen från dieselfordon,

2. Utredning om möjligheten att begränsa utsläppen genom sänkning av trafikhastigheten (mom. 2)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Vad beträffar" och slutar med "vidare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som motionärerna i motion Jo707 påpekar har utredningar i Schweiz och Västtyskland visat på sambandet mellan trafikhastighet, förbränningstemperatur och kväveoxidutsläpp. Utskottet ställer sig bakom yrkande 8 i motionen om en utredning om möjligheten att begränsa utsläppen genom sänkning av trafikhastigheten. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande utredning om möjligheten att begränsa utsläppen genom sänkning av trafikhastigheten*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo707 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. Åtgärder vid bensinhantering (mom. 3)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c), Jan Jennehag (vpk) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Två motioner" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet har tidigare vid sin behandling av bilavgaslagen framhållit de problem för hälsa och miljö som bensinhanteringen medför men avstyrkte då aktuella motioner i frågan med hänvisning till en inom naturvårdsverket pågående kartläggning av problemen (JoU 1986/87:7 s. 20). Enligt vad utskottet erfarit kan beslut i ärendet väntas under våren 1988. Som motionärerna påpekar finns numera teknik för återföring av större delen av de bensinångor som tränger ut vid hanteringen av bensin i olika distributionsled. Med hänsyn både till de miljöproblem utsläppen orsakar och till de hälsorisker som läckaget innebär för såväl tankbilschaufförer som personal

och kunder vid bensinstationerna anser utskottet det nu vara hög tid att införa ett system för återföring av bensinångor. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionerna Jo708, Jo717, Jo719, Jo761, Jo783, Jo800 yrkande 1 och Jo802 yrkande 6 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. *beträffande åtgärder vid bensinhantering*
att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo708, 1986/87:Jo717, 1986/87:Jo719, 1986/87:Jo761, 1986/87:Jo783, 1986/87:Jo800 yrkande 1 och 1986/87:Jo802 yrkande 6 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Avgasföroreningar från flygplan (mom. 4)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Liknande motioner" och på s. 8 slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motionen är det angeläget att kväveoxidutsläppen från flyget kartläggs och redovisas. Gjorda beräkningar visar att en mycket stor del av kväveoxidutsläppen över vårt land, kanske 20 000 ton per år, kommer från flygplan. I sin rapport Aktionsplan '87 mot luftföroreningar och förorening konstaterar naturvårdsverket att kväveoxidutsläppen från flyget kommer att öka i betydelse och att det i dag inte är möjligt att påverka dessa utsläpp genom någon typ av avgasrening. Enligt utskottets mening är det därför hög tid att kartlägga utsläppens sammansättning, totala omfattning och effekter på människor och miljö. Nödvändigt är också att forskare och konstruktörer inom flygteknik engageras för att ta fram tekniskt hållbara och effektiva lösningar på avgasproblemen. Regeringen bör se till att erforderliga åtgärder initieras. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo701 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande avgasföroreningar från flygplan*
att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo701 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Inriktningen av energipolitiken (mom. 7)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "enligt miljöskyddslagstiftningen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar däremot synpunkterna i motion 1985/86:Jo799 att den bästa grunden för en bra miljö utgörs av en medveten politik för energihushållning och energieffektivisering. Användningen av fossila bränslen måste ersättas av förnybar och miljövänlig energi. Utskottet ställer sig därför negativt till regeringens kolprogram och positivt till begränsning av savelut-

släppen från oljeanvändningen. Även motionens förslag att utrusta varje koleldad anläggning med rökgasåvsavling och bästa möjliga teknik, liksom omprövning av givna tillstånd för industrins svavelutsläpp tillstyrks av utskottet. I likhet med motionärerna anser utskottet vidare att en svavelavgift bör kunna utgöra ett verkningsfullt ekonomiskt styrmedel för att stimulera anpassning till bästa möjliga reningsteknik. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion 1985/86:Jo799 yrkande 7 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *inriktningen av energipolitiken m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Jo799 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Målsättning för minskning av utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider, m.m. (mom. 9)

Karl Erik Olsson (c), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c) och Anders Castberger (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets principiella inställning är det oförsvarligt att acceptera större föroreningar från mänsklig verksamhet än vad naturen långsiktigt tål. Det bör därför slås fast att utsläppen av svaveldioxid måste minskas med minst två tredjedelar och utsläppen av kväveoxider med 50–70 % sett över perioden 1980–1995. Eftersom de angivna nivåerna ändå är för höga i ett långsiktigt perspektiv måste minskningen av utsläppen fortsätta också efter år 1995. Exempelvis måste nedfallet av svavel minskas med ca 80 %. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna Jo707 yrkande 5 i aktuell del och Jo803 yrkande 12 bör ges regeringen till känna. Härigenom tillgodoses i huvudsak syftet med motionerna Jo750 yrkande 2 och Jo817.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *målsättning för minskning av utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider, m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo707 yrkande 5 i aktuell del och 1986/87:Jo803 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt lämnar utan vidare åtgärd motionerna 1986/87:Jo750 yrkande 2 och 1986/87:Jo817,

7. Målsättning för minskning av utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider, m.m. (mom. 9)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna i motion Jo817 anser utskottet det nödvändigt att hejda försurningen genom att angripa utsläppen av främst svaveldioxid och kväveoxider. Åtgärder måste därför vidtas mot de 100 värsta inhemska

svavelutsläppskällorna, dvs. samtliga utsläpp över 400 ton svaveldioxid per år. Som föreslås i motionen bör en första etapp omfatta förslag till åtgärder beträffande de 15 största utsläppskällorna. En konkret plan bör framläggas för minskning av utsläppen från industrin och kraftvärmeverken. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo817 bör ges regeringen till känna. Härigenom tillgodoses i viss mån syftet med motionerna Jo707 yrkande 5 delvis, Jo750 yrkande 2 och Jo803 yrkande 12.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande målsättning för minskning av utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider, m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo817 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört samt lämnar utan vidare åtgärd motionerna 1986/87:Jo707 yrkande 5 i motsvarande del, 1986/87:Jo750 yrkande 2 och 1986/87:Jo803 yrkande 12,

8. Gränsvärden för utsläpp av kväveoxider m.m. (mom. 10)

Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Anders Castberger (fp), Mona Saint Cyr (m) och Lars Hjertén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Några motionsyrkanden" och slutar med "och 17" bort ha följande lydelse:

Några motionsyrkanden berör kväveoxider och ställer krav på lägre gränsvärden vid olika typer av förbränning. Utskottet har erfarit att förslag till åtgärder beträffande samtliga typer av kväveutsläpp har framlagts i naturvårdsverkets rapport Aktionsplan '87. Förslagen bereds – enligt vad utskottet erfarit – för närvarande i regeringskansliet för att behandlas i den av regeringen aviserade miljöpropositionen. I det sammanhanget anser utskottet det lämpligt att regeringen tillmötesgår kraven i motion Jo704 yrkandena 14 och 17 och fastställer ett lågt gränsvärde för kväveoxidutsläppen vid oljeförbränning och ett gränsvärde om 0,1 g/MJ för kväveoxider vid kolförbränning. Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. *beträffande gränsvärden för utsläpp av kväveoxider m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo704 yrkandena 14 och 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Reduktion av kolväteutsläppen (mom. 11)

Jan Jennehag (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 som börjar med "Utsläppen av" och på s. 10 slutar med "vidare åtgärd" bort ha följande lydelse:

I likhet med motionärerna i motion Jo744 konstaterar utskottet att det i den av riksdagen antagna planen mot försurningen saknas ett konkret mål för reduktion av kolväten i atmosfären på samma sätt som för svavel och kväveoxider. Detta är – enligt utskottets mening – ett allvarligt förbiseende. Det är därför viktigt att aktionsplanen mot luftföroreningar nu kompletteras till att omfatta även kolväteutsläppen. Utskottet delar motionärernas

bedömning att de svenska utsläppen åtminstone bör halveras fram till år 1995, vilket bör vara fullt möjligt. Redan år 1990 bör en 30-procentig reduktion ha uppnåtts. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motion Jo744 bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. *beträffande reduktion av kolväteutsläppen*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo744 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

10. Gränsvärden för utsläpp av svaveldioxid m.m. (mom. 12)

Karl Erik Olsson (c), Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Lennart Brunander (c), Anders Castberger (fp), Mona Saint Cyr (m) och Lars Hjertén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Krav på" och slutar med "och 16" bort ha följande lydelse:

Krav på lägre gränsvärden för svavel vid förbränning, minskade svavelutsläpp och sänkta svavelhalter i eldningsolja framförs i ett antal motionsyrkanden. Till en början vill utskottet allmänt framhålla att en fortsatt nedgång i oljeförbrukningen är viktig inte minst från hälso- och miljösynpunkt. Vad gäller den kvarvarande oljeförbränningen anser utskottet i likhet med motionärerna i motion Jo704 yrkande 15 att utsläppen måste sänkas till 0,1 g svavel per MJ. Detta kan ske genom att större anläggningar förses med effektiv avsvavlingsutrustning eller genom valet av lågsvavlig olja. För kolanläggningar anser utskottet att ett gränsvärde om 0,05 g svavel per MJ bör gälla och ställer sig därmed bakom yrkande 16 i motionen. Liksom motionärerna i motion Jo803 anser utskottet vidare att industrins svaveldioxidutsläpp bör halveras på tio år. Inom ramen för nuvarande provningsordning kan erforderlig omprövning ske av gällande tillstånd. I likhet med motionärerna anser utskottet att högsta tillåtna svavelhalt snarast möjligt bör sänkas till 0,5 % i tjock eldningsolja och till 0,1 % i tunn eldningsolja. Vad utskottet sålunda anfört med anledning av motionerna Jo704 yrkandena 15 och 16 och Jo803 yrkandena 13, 14, 15 och 16 bör ges regeringen till känna. Detta ställningstagande tillgodoser i viss mån även motion Jo836, som särskilt behandlar miljöproblemen i storstadsområdena.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande gränsvärden för utsläpp av svaveldioxid m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo704 yrkandena 15 och 16 och 1986/87:Jo803 yrkandena 13–16 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Förbränningen av torv och bibränslen (mom. 13)

JoU 1987/88:8

Sven Eric Lorentzon (m), Lars Ernestam (fp), Anders Castberger (fp), Mona Saint Cyr (m) och Lars Hjertén (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Eldning med" och på s. 11 slutar med "sålunda anfört" bort ha följande lydelse:

Vid förbränningen av torv och bibränslen spelar tekniken stor roll för de skadliga utsläppen. Utskottet delar uppfattningen i motion Jo704 att stränga reningskrav måste ställas vid förbränningen av dessa bränslen och samma utsläppskrav som vid kolförbränning gälla för större anläggningar. Utskottet tillstyrker därför motionens yrkande 18 att gränsvärdet för kväveoxid sätts till 0,1 g/MJ. Detta bör ges regeringen till känna. Vad utskottet sålunda anfört tillgodoser i allt väsentligt syftet med motion Jo803 yrkande 17.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *förbränningen av torv och bibränslen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1986/87:Jo704 yrkande 18 och 1986/87:Jo803 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. De marknära ozonhalterna (mom. 14)

Karl Erik Olsson och Lennart Brunander (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "De marknära" och slutar med "anfört ovan" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i centerpartiets partimotion Jo707 måste naturens smärtgränser för miljöförstörande ämnen och föreningar vara riktlinjer för arbetet med minskning av halterna av olika föroreningar. Eftersom ozonhalterna är beroende av kväve- och kolväteutsläppens sammansättning är det i första hand dessa utsläpp som måste minskas och då i en sådan utsträckning att resultatet blir en 75-procentig minskning av de marknära ozonhalterna. Detta bör ges regeringen till känna. Med detta uttalande ställer sig utskottet bakom motionens yrkande 5 i motsvarande del.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *de marknära ozonhalterna*
att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Jo707 yrkande 5 i återstående del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Avgasreningskrav på den äldre bilparken

Sven Eric Lorentzon, Mona Saint Cyr och Lars Hjertén (alla m) anför:

Det är av stor vikt att arbetet med att förbättra miljön fortsätter. Inte minst de olika luftföroreningarna behöver minskas. I detta arbete är målsättningen att minska bilavgasernas skadliga ämnen viktig. Enligt moderata samlingspartiets uppfattning bör avgasreningsåtgärder stimuleras i såväl den befintliga som den tillkommande bilparken. Beträffande nyare bilmodeller har beslutats om nedsatt accis för fordon med katalytisk avgasrening. Riksdagens beslut om stimulanser även för avgasreningsåtgärder inom den äldre bilparken har dessvärre ännu inte föranlett något initiativ från regeringen. När man överväger en skärpning av avgasnormerna för äldre fordon bör man beakta att sådana krav kan medföra stora kostnader för hundratusentals bilister. Inte minst glesbygdsbor, barnfamiljer och låginkomsttagare skulle få betydande svårigheter. De har redan i dagsläget stora problem att ekonomiskt klara sitt bilinnehav.

Den moderata utgångspunkten när det gäller arbetet med att minimera utsläppen av skadliga bilavgaser är att stimulera bilägarna och inte att tvinga dem att genomföra åtgärder.